SPIS TREŚCI

Wstęp (*Alfred Janc*) 7

BANKOWOŚĆ CENTRALNA WOBEC WYZWAŃ RYNKOWYCH

Tamara Anna Galbarczyk
Rola operacji otwartego rynku w polityce monetarnej NBP 11

Anna Matysek-Jędrych
Bank centralny a stabilność finansowa – wybrane teoretyczne i praktyczne dylematy współczesnych finansów 25

Robert Huterski
Koncepcje zmian w funkcjonowaniu Systemu Rezerwy Federalnej inspirowane kryzysem finansowym w świetle prac legislacyjnych Kongresu Stanów Zjednoczonych od 1 stycznia 2007 roku do 31 stycznia 2010 roku 41

Irena Pyka
Nadzwyczajne instrumenty banków centralnych w regulowaniu stabilności sektora bankowego w Unii Europejskiej 54

FUNKCJONOWANIE BANKÓW KOMERCYJNYCH W WARUNKACH ZAKŁÓCEŃ NA RYNKACH FINANSOWYCH

Mariusz Zygierewicz
Współczesne problemy płynności banków 67

Jarosław Banaś
Źródła ryzyka w bankowości elektronicznej 80

Mariusz Kicia
Tolerancja ryzyka finansowego – aspekty behawioralne dla wdrażania dyrektywy MiFID 91

Katarzyna Kochaniak
Wpływ pierwszego zastosowania Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej na bilanse banków 101

Janina Harasim
Bankowość detaliczna w nowych uwarunkowaniach rynkowych 119

Joanna Świderska
Polityka kredytowa banków wobec przedsiębiorstw sektora niefinansowego w Polsce w warunkach spowolnienia gospodarczego 131

Bogusław Półtorak
Wpływ strategii kredytowej na wyniki finansowe banków 143

Tomasz Zieliński
Ocena banku – w kierunku ujęcia zintegrowanego 153

Anna Korzeniowska
Franczyza bankowa jako forma stosowania outsourcingu 166

MIEJSCE BANKÓW SPÓŁDZIELCZYCH W SYSTEMIE BANKOWYM

Ryszard Mikołajczak
Wybrane ekonomiczne aspekty sukcesów spółdzielczego sektora bankowego . . . 177

Urszula Mleczko
Wpływ zmian w strukturze spółdzielczego sektora bankowego na jego koncentrację w latach 2005-2008 187

Anna Rosa
Efektywność spółdzielczego sektora bankowego w Polsce w latach 1999-2009 . . . 198

Grażyna Woźniewska, Bartłomiej Bartoszewicz
Badanie potencjału konkurencyjności banku spółdzielczego z wykorzystaniem modeli ekonometrycznych 208

FUNKCJONOWANIE SEKTORA BANKOWEGO W POLSCE

Eryk Łon
Polityka stóp procentowych NBP i EBC a stopa zwrotu z WIG-u 221

Mateusz Folwarski
Rola Arbitra Bankowego jako instytucji chroniącej prawa konsumenta na rynku bankowym 229

Anna Matuszyk, Agnieszka Nowak
Analiza efektywności banków działających w Polsce z zastosowaniem metody DEA 236

Marek Sobolewski, Katarzyna Chudy, Kinga Stępień
Analiza rentowności banków w Polsce z zastosowaniem metod porządkowania liniowego 248

Jerzy Gwizdała
Atrakcyjność polskiego segmentu private banking w warunkach kryzysu 260

Katarzyna Mikołajczyk
Efektywność bankowych fuzji w Polsce: wpływ dywersyfikacji podmiotów na wielkość synergii 273

KLIENT BANKU I JEGO ZNACZENIE DLA DZIAŁALNOŚCI BANKOWEJ

Aneta Kłopocka
Depozyty bankowe gospodarstw domowych – zmiany wartości i struktury w Polsce w latach 1996-2009 291

Agnieszka Strzelecka
Zmiany w poziomie oszczędności gospodarstw domowych rolników w Polsce w latach 2004-2008 303

Bogna Janik
Wyzwania dla systemów ochrony klienta usług finansowych w krajach UE-27 . . . 315

Grzegorz Kotliński
Predykcja zmian w relacjach klient – bank 325

Małgorzata Solarz
Wykluczenie bankowe osób starszych – rzeczywistość czy fikcja 338

Emilia Stola
Płeć a wybór strategii inwestowania oszczędności 349

WYBRANE WYNIKI BADAŃ NAD SEKTOREM BANKOWYM W SKALI MIĘDZYNARODOWEJ

Mariusz Staniszewski
Przyczyny upadku Lehman Brothers 359

Jacek Adamek
Ubóstwo jako przesłanka funkcjonowania islamskich podmiotów mikrofinansowych 370

Tomasz Nieborak
Bankowość islamska – przyszłość światowych finansów? 381

Krzysztof Jackowicz
Czynniki polityczne w bankowości – przegląd badań empirycznych 394

Michał Polasik, Karolina Przenajkowska
Wdrażanie programu SEPA na europejskim rynku usług płatniczych 405

Grzegorz Paluszak
Związek cykli regionalnych pomiędzy kredytem bankowym a PKB we Włoszech w latach 1999-2007 417

Z BADAŃ NAD INNYMI FORMAMI POŚREDNICTWA NA RYNKU USŁUG FINANSOWYCH

Maria Magdalena Golec
Ekonomiczny i społeczny wymiar działalności spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych 427

Iwa Kuchciak
Spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe – wyzwania nadzorcze 441

Dorota Krupa
Transgraniczna dystrybucja funduszy inwestycyjnych UCITS 453

Przemysław Pluskota
Inicjatywa JASMINE jako element wsparcia instytucji mikrokredytowych w UE . . 469

KRYZYS I JEGO WPŁYW NA PRZEWARTOŚCIOWANIE POGLĄDÓW NA ROLĘ BANKÓW I DZIAŁALNOŚĆ BANKOWĄ

Jerzy Węcławski
Etyczne i społeczne aspekty kryzysu finansowego 481

Monika Marcinkowska
Procykliczność i antycykliczność regulacji bankowych 492

Dorota Skała
W poszukiwaniu optymalnych regulacji i poziomu kapitału w postkryzysowych instytucjach finansowych - debata 'kapitał a ryzyko' 504

Joanna Cichorska
Płynność sektora bankowego w warunkach kryzysu finansowego 517

Radosław Kałużny
Skutki kryzysu. Nowe spojrzenie na rolę banków 525

Monika Klimontowicz
Aktywa niematerialne banku jako źródło przewagi konkurencyjnej w warunkach kryzysu 532

Dorota Korenik
Specyfika bankowości niekonwencjonalnej 544

Krystyna Brzozowska
Multilateralne banki w finansowaniu projektów partnerstwa publiczno-prywatnego . 556

WSTĘP

Banki nie funkcjonują w próżni i nie są oderwane od rzeczywistości. Ten związek z gospodarką i z procesami realnymi, które w gospodarkach się dokonują, stanowi *de facto* podstawę egzystencji pośrednictwa finansowego. Jak dowiodły wydarzenia ostatnich lat pierwszej dekady XXI w., w tym ukształtowaniu związków między sferą realną i finansową, dochodzi do zaburzeń i zakłóceń, które w swojej skumulowanej postaci zyskują miano kryzysu. Nic dziwnego zatem, że dominującym wątkiem bardzo wielu artykułów było uwzględnienie związków badanego problemu z kryzysem lat 2007-2009. Nie miałem zatem wątpliwości co do tytułu tego Zeszytu, chociaż – rzecz jasna – nie wszystkie teksty bezpośrednio odwołują się do konsekwencji kryzysu na rynkach finansowych dla banków i bankowości. We wszystkich autorskich opracowaniach mamy jednak do czynienia z próbą usystematyzowania poglądów i wyników badań, które – z jednej strony – mogą stanowić zaczyn dyskusji i wymiany poglądów, a z drugiej – wytyczać kierunek badań podejmowanych w przyszłości.

Zapoznanie się z treścią przygotowanych opracowań pozwoliło mi, jako redaktorowi naukowemu tego Zeszytu, podjąć próbę zdefiniowania obszarów, których dotyczą poszczególne teksty. Uzyskany został dzięki temu obraz aktywności naukowej naszego środowiska, a jednocześnie stało się możliwe zaprezentowanie stanu zaawansowania badań prowadzonych przez znaczną grupę autorów zajmujących się problematyką bankową. Granice między poszczególnymi obszarami są w pewnym sensie bardziej jednoznaczne niż treści opracowań przyporządkowanych do tych obszarów. Wiele opracowań wyróżnia się bowiem wielowątkowością, która niekoniecznie znajduje odzwierciedlenie w tytule opracowania. Niektóre z tekstów „bankowych", przygotowanych przez autorów zatrudnionych w katedrach bankowości, zostały zakwalifikowane do Zeszytów Naukowych z innych niż bankowość obszarów nauk o finansach. Dotyczy to m.in. kilku opracowań przygotowanych w Katedrze Bankowości Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu. Wierzę jednak w to, że autorzy zaakceptują wynik podjętej pracy redakcyjnej, nie odczuwając braku satysfakcji z ewentualnego przyporządkowania ich dorobku w sposób odmienny od autorskich oczekiwań.

Jak już wspomniano, nicią przewodnią rozważań w wielu artykułach jest funkcjonowanie sektora bankowego w warunkach zakłóceń na rynkach finansowych. Warto pamiętać, że część tych zakłóceń została sprokurowana przez banki, w tym

przede wszystkim przez amerykańskie banki inwestycyjne. Sektor bankowy musiał sobie poradzić z tymi wyzwaniami, porównywanymi z okolicznościami wielkiego kryzysu przełomu lat 20. i 30. XX w. Pierwsza część tego Zeszytu poświęcona została roli i funkcjom, jakie w tych okolicznościach mogą odegrać banki centralne. W drugiej części ulokowano opracowania, w których uwagę skoncentrowano na funkcjonowaniu banków komercyjnych w warunkach zakłóceń na rynkach finansowych. Kolejna, trzecia część jest poświęcona problematyce bankowości spółdzielczej. Wybranym problemom funkcjonowania sektora bankowego w Polsce zostały dedykowane opracowania zamieszczone w czwartej części. Piąta część zawiera kilka tekstów, w których głównym punktem zainteresowania jest klient banku. Pierwszy raz chyba w tak wyraźny sposób ujawnia się zainteresowanie „upodmiotowionym" klientem i jego znaczeniem dla działalności bankowej. Zawartość szóstej części stanowią teksty prezentujące wybrane wyniki badań nad sektorem bankowym w skali międzynarodowej. Wyniki badań nad innymi formami pośrednictwa na rynku usług finansowych, w tym nad spółdzielczymi kasami oszczędnościowo-kredytowymi, przedstawiono w siódmej części. Mimo że wpływ kryzysu na funkcjonowanie banków i sektora bankowego uwidocznił się w bardzo wielu tekstach umieszczonych w wymienionych już częściach tego Zeszytu, za celowe uznano wyodrębnienie kolejnej części. Zawartość ostatniej, ósmej części stanowią opracowania, w których analiza zjawisk kryzysowych jest podstawowym celem badawczym, oraz te, w których dochodzi do niekonwencjonalnego traktowania banków i działalności bankowej.

Jeszcze raz zaznaczę, że niektóre teksty stwarzały możliwość włączenia ich do innej części, jednak nie zmieniałoby to zasadniczo struktury tego Zeszytu Naukowego. Wypunktowane obszary badawcze i treść ulokowanych w nich opracowań tworzą niezwykle interesującą mapę zagadnień, które umożliwią pogłębioną dyskusję w środowiskach zajmujących się bankowością. Jestem ponadto przekonany, że na kanwie tych tekstów – wyróżniających się i wieloaspektowością, i głębią analizy – stanie się możliwe zainicjowanie dyskusji z praktykami bankowymi i wspólne zarówno formułowanie problemów wymagających dalszych poszukiwań, jak i projektowanie rozwiązań.

Możliwość redagowania tego woluminu, obejmującego dorobek aktywnych badaczy, wywodzących się z bardzo wielu ośrodków akademickich w Polsce i koncentrujących się na analizowaniu procesów i zjawisk zachodzących w sektorze bankowym, była dla mnie wielkim przywilejem. Jestem wdzięczny Koleżankom i Kolegom za to, że jako redaktor tego Zeszytu, stworzonego z myślą o przygotowaniu podstaw do dyskusji środowiska bankowego podczas konferencji katedr finansowych w Poznaniu w roku 2010, mogłem w pierwszej kolejności zapoznać się z całością tego imponującego dorobku i podjąć próbę jego usystematyzowania.

Alfred Janc